

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

МАКЪ

№ 136 (23065)

2024-рэ илъэс

ГЪУБДЖ

БЭДЗЭОГЪУМ и 30

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Шалъэхэм адиштэу
ІофшІэнхэр
лъагъэкІуатэх

Бжыхэ-кІымэфэ уахтэу унэхэр зыщэгъэфэбэнхэ фаем псэуплэ-коммунальнэ хызмэтым епхыгъэ псэуалъэхэр кызэтемыуцонхэм фэшІ илъэс къэс гъемафэм ахэр агъэхазырых. Мары мы уахтэм Адыгеим муниципальнэ образованиехэр ащ ыуж итых.

АР-м псэолъэшІынымкІэ, транспор-
тымкІэ, псэуплэ-коммунальнэ ыкІи го-
гу хызмэтымкІэ и Министерствэ иотдел
ипашэу Хымыщ Тимур кызэрэтилуа-
гъэмкІэ, шапхъэхэм кызэрэщыдэльы-
тагъэу, кІымафэр икІи, фабэр къатын
имыщыкІэгъэжэ зэхъум, муниципальнэ
образование пэлчэ ипсэуплэ-коммуналь-
нэ хызмэт епхыгъэ псэуалъэхэм язы-
тет зэрагъэшІагъ, ащ кыгъэлъэгъуагъэ-
хэм къапкырыкІхэзэ гъэцэкІэжын
ІофшІэнэу зэшІуахын фаехэм яплан

кызэхигъэуцуагъ, нэужым республикэм
зэрэщытэу шашІэщтыр агъэнэфагъ.

— ЗэкІэмкІи котельнэ 258-рэ,
фабэр къэзытырэ пунктэу
25-рэ, ащ икІуанІэу километрэ
288-рэ, гъэстыныпхъэ шхуан-
тІэм икІуанІэу километрэ
мини 3-м ехъу, псы кычІэщы-
пІэу 276-рэ, ащ икІуанІэу кило-
метрэ 2300-м ехъу, фэтэрыбзу

зэхэт унэ 1958-рэ кыххьащт
бжыхэ-кІымэфэ уахтэм фэд-
гъэхъазырынэу планым щыгъэ-
нэфэгъагъ. Джащ фэдэу пхъэ е
шІомыкІ зищыкІагъэхэм икІу
фэдизэу аІэкІэдгъэхъан фае.
ЗэкІэмкІи ахэм сомэ миллиони
105-рэ фэдиз апэлухъащт, —
кыыуагъ Хымыщ Тимур.

(ІкІлух я 3-рэ нэклуб. ит).

Іоныгъом и 7-м
рагъэжъэщт

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
КъумпІыл Мурат адыгэ къуаеи
ифестивалэу илъэс къэс кІорэм
изэхъицнрэ ирегъэкІокІынрэ
яІофыгъохэмкІэ зІукІэу щыІа-
гъэр зэрищагъ. Ащ хэлэжыагъэх
министерствэхэмрэ къулыкъу
зэфэшхъафхэмрэ яІэшхъэ-
тетхэр, муниципалитетхэм
япашэхэр.

Псэлэа шхъалэр къэзышыгъэр Адыгэ
Республикэм мэкъу-мэщымкІэ иминист-
рэу Къуанэ Анзаур. Фестивалыр зыщы-
кІошт чІыпІэмрэ уахтэмрэ афэгъэхъы-
гъэу игъоу альэгъухэрэм ащ щигъэгъо-
загъэх.

Адыгэ къуаеи ия XIII-рэ фестиваль
ипрограммэ мэфитлум телытагъэу щыт,
ыпэкІэ зыщызэхашэщтыгъэ чІыпІэм —
Дахъо гъэхъунэм Іоныгъом и 7-м ыкІи
и 8-м ар щыкІошт. ДжэгокІо гъэхъунэм
зекІонымкІэ чІыпІакІэ щыгъэпсыгъэ-
ным епхыгъэ ІофшІэнхэри лъагъэкІуатэх.

(ІкІлух я 2-рэ нэклуб. ит).

Адыгеим
щыпсэухэу ыкІи
ихьакІэхэу лытэныгъэ
зыфэтшІыхэрэр!

Зи Хэкужэ къэзыгъэзэжыгъэм и
Мафэ фэгъэхъыгъэ мэфэкІыр 2024-рэ
илъэсым шышхъалум и 1-м пчыхэм
сыхъатыр 6-м ЗыкІыныгъэмрэ Зэгурыло-
ныгъэмрэ япчэгу щаублэщт.

МэфэкІ Іофтхъабзэхэмрэ концертымрэ
анэмыкІэу лъэкпэ Іэпэщысэхэм, тхылъ-
хэм якъэгъэлъэгъонхэр щыІэщтых,
зышІоигъохэм ахэр ащэфын альэкІыщт.
Концерт ужым адыгэ джэгу зэхашэщт.

Іофтхъабзэхэм шъуахэлэжъэнэу шъу-
кьетэгъэблагъэ!

ЧІыопсым изытет зыгорэкІэ кызы-
зэлыхъэкІэ, мэфэкІ Іофтхъабзэхэр Ады-
гэ Республикэм и Къэралыгъо филар-
моние щыкІоштых.

ЗэхэщэкІо комитетыр

ЗэдэгущыИэгъу фаб

Ильына Аслан

ШыгъхъэИум иапэрэ мафэ ехъулэу, къэзыгъэзэжыгъэрэр щыИэныгъэм хэгъэгъозэжыгъээнхэмкIэ Гупчэу Адыгеим щыИэр кIэщакIо фэхъуи, зыхэкъу къэзыгъэзэжыгъэ тилъэкъэгъу бзылфыгъэхэр адыгэ шхыныгъохэр зытет Iэнэ хъураем ригъэблэгъагъэх.

ЗэдэгущыИэгъу шыкIэм тетэу зэлукIэр кIуагъэ, Адыгеим щыпсэурэ тилъэкъэгъу хэм ящылэклэ-псэукIэ зыфэдэм кIэупчIагъэх, гумэкIыгъоу ялэхэм зыщагъэгъозагъ, ахэр зэрэдэгъэгъэжыгъыщт шыкIэхэм атегу-щылагъэх.

Ифтхъабзэм хэлэжыагъэх АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэкъэгъу хэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет илIыкIоу Мурад ГошIаплI, Адыгеим ибзылфыгъэхэм я Союз итхъамэтэ гуадзэу Натхъо Разыет, союзым хэтэу Хъаткъо МуспIимэт, нэмыкIхэри.

ГъукIэлI Асхъад къызэриуагъэмкIэ, хэбзэшIу зэрэфэхъугъэу, ильэс къэс мыщ фэдэ зэлукIэ тилъэкъэгъу бзылфыгъэхэм афызэхъагъ. Iанэм пэсхэу мыхъамелэм зэдыхалэхъэ, къэбархэмкIэ зэхъожьы, шхъадж ыгу ильыр, къадэхъунэу зыфаехэр къыралотыкIы.

— Бзылфыгъэр ары унагъор зылыгъыр, зыпшэ зэкIэ дэкIырэр. Арыш, ахэм щыкIагъэу ялэри нахь дэгъоу ашIэ. Ар тилъэуытыпIэу бзылфыгъэхэр къедгъэблэгъагъэх. Ахэм къалорэм елытыгъэу лъэныкъоу тызидэлэжыгъэхэр, тынаIэ зытедгъэтыгъэхэр дгъэнэфэхъытх. Гупшысэ дэгъухэр къахыгъэу къы-хэкIы. Ащ елытыгъэу зэфэхы-сыжыгъэр тшIыгъытх, тIэ зэкIэдзэгъу Iоф зэдэштIэщт, — **къылуагъ ГъукIэлI Асхъад.**

Адыгеим ибзылфыгъэхэм я Союз илIыкIоу Натхъо Разыет мы зэлукIэм къызэрэрагъэблэгъагъэр гуапэ щыхъугъэу Iофтхъабзэм къе-кIоплагъэхэм закыфигъэзагъ. Ащ

къызэрилоагъэмкIэ, Союзым хахъэу тилъэкъэгъу бзылфыгъэхэм адэ-лэжхэнхэ алъэкIынэу къутамэ агъэ-псыгъ.

— Адыгеим щыпсэурэ тилъэкъэгъу бзылфыгъэхэм ягушIагъуи, ягукъауи адэдгошын, афэмыгъэ-хъурэмкIэ тадэлэпыIэн тлэкIынэу мыхэм Iоф адэзышIэщт куп дгъэнэ-фагъэ, — **elo Разыет.** — Мы купым пэцэныгъэ дызэрехъэ Хъаткъо МуспIимэт. Бзылфыгъэхэм я Союз икIэщакIоу зэлукIэгъухэр тэшIы, зыгъэгумэкIыгъэхэрэм ялытыгъэу гушIыIэм пае, Социальнэ фондым иIофышIэ къедгъэблэгъи, упчIэжы-гъу фэхъугъэх. Джащ фэдэу поли-цием икIуыкIушIэ фитыныгъэхэм алъэныкъокIэ зэхъокIыныгъэхэм ащигъэгъозагъэх. Ащ нэмыкIэу усакIохэм ащыгъэхэр къетэгъэблэгъэх, нэлуасэ афэтэшIы. Тикуй-турэ, тилъэкъэ итарихэ ашIэным тидэлажэ. Тиамал къызэригъэу тызэрадэлэпыIэщтым тыпыл. Гъэ-рекIо мы лъэныкъомкIэ проект дгъэхъазыри, Урысые зэнэкъокIым тыхэлэжыагъ. Ау грантыр къытхы-гъэп, тапэки ащ тыхэлэжыгъэщт, мылькIоу къытIэклахъэрэм елыты-гъэу тилъэкъэгъу хэм яунагъохэм тишIуагъэ ядгъэкIыщт.

Джащ фэдэу Натхъо Разыет къызэриуагъэмкIэ, тхылъхэр агъэ-псынхэмкIэ, паспортхэр къыда-хынхэмкIэ, IофышIэ IухъанхэмкIэ къыныгъохэм яуалIэхэу тилъэкъэгъу бзылфыгъэхэм закыфа-гъазэу къыхэкIы. Мыщ фэдэу за-кыфэзыгъэзэхэрэр джэуапынчъэу IуагъэкIыжыгъэрэп, афэлъэкIыщтым-кIэ яшIуагъэ арагъэкIы. Мыщ дэ-жыым Гупчэм ипащэ зыкыфигъа-зи къыриуагъ хабзэм амалэу илэр нахь къырихыгъыIэу мы Iофыр лъа-гъэкIуатэмэ нахышIоу зэрэплъы-рэр. Ащыгъум тилъэкъэгъоу хэкум къэкIожьыгъэхэрэм зэрищыкIагъэм фэдэу аделэнхэ зэралъэкIыщтым щэч хэлъэп.

«Хэкужыым къэзыгъэзэжыгъэхэрэм яхэбзэгъэуцугъ» зыфилорэ унашъор зэрэщагъэгъэзэжыгъэм Iофхэр къы-гъэхыгъагъэх, — **къылуагъ Асхъад.** — КъэкIожьыгъэм «Вид на жи-тельство» къызыдихыкIэ, Мэфэхъа-

блэ чIыгу Iахь къыщыратыщтыгъ. Джы ащ фэдэ амал ялэжып, уна-шъор зэрэщагъэгъэзэжыгъэм гумэкIы-гъоу къызыдихыгъэр бэ.

— Адыгеим ибзылфыгъэхэм я Союз мы Iофтхъабзэм къызэрэхэ-лажыгъэрэр зэригуапэр, ахэр IэпыIэ-гъушIоу зэрэщытхэр хигъэунэфы-кIыгъ Мурад ГошIаплI. Ащ къы-зэриуагъэмкIэ, бзылфыгъэхэр ары унагъом нахь къын шызылэгъу-хэрэр. Непэ ахэр зэутэлIэрэ гу-мэкIыгъохэм тегущыIэнхэр анахь шхъаI.

Iофтхъабзэм къырагъэблэгъа-гъэхэм ахэтыгъ Шам къыкIыжыгъэ тилъэкъэгъу бзылфыгъэу ильэс 12 хъугъэу Адыгеим щыпсэурэ Къэншъэо Кариман. Янэ, икIалэ ыкIи ипшъашъэ игъусэу ахэм хэкум къагъэзэжыгъэу Мэфэхъаблэ щэ-псэух. Кариман исэнэхъаткIэ юрист, мыщ къызыкIожьыгъэм къыщыубла-гъэу Iоф ышIэрэп. ИкIалэ сабыищ илэу ахэм алъэплъэ. Ипшъашъэ унагъо илэу шхъафэу щыс.

— Хэти ихэкъу ыгъотыжыын фае, цIыфым хэку имыIэ хъумэ, хымэ, — **elo Кариман.** — Адыгеим ты-кызыкIожьыгъэм къыщыублагъэу къэзыгъэзэжыгъэхэрэр щыIэныгъэм хэгъэгъозэжыгъээнхэмкIэ Гупчэм ишIогъэшхо къытегъэкIы, ащ ипащэу ГъукIэлI Асхъад тыфэраз. Тхылъхэр, паспортхэр тфагъэпсыгъэх, тищы-кIагъэхэмкIэ къыддэлэпыIэх.

Кариман зыгъэгумэкIырэ закъоу къариуагъэр зыщыпсэуштыгъэ Шам пенсиер къызэрэщамытырэр къэ-зыушыгъагъэрэ тхылъым игъэпсын ары. Тхылъыр къылэклэхъаным пае бзылфыгъэр зыщыпсэугъэ Шам клон фае, ащ мылькIушхо ищыкIагъ.

Консульствэм лъэныкъуитIури къызфагъэфедзээ мы Iофыгъом къыхагъэлэжыгъэнхэ, упчIэжыгъу ашIынхэ зэрэфаем зэхэсыгъом щытегушIагъэх. Арэу зыхъукIэ, бзылфыгъэр Шам мыкIоу, тхы-лпыр зыщыпсэурэ чIыплэм къыфа-гъэхын алъэкIынэу кIэлъэлунхэу Кариман агъэгугъагъ.

ЗэлукIэгъум нэмыкI Iофыгъохэми щатегущылагъэх.

КИАРЭ Фатим.

ШукIэ агу ильыщт

Бэдзэогум и 25-м, ильэс 95-м итэу идунай ыхъо-жыгъэ техниче-скэ шIэныгъэхэм-кIэ кандидатэу, СССР-м инефтя-ник гъэшIуагъэу, Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ гъэ-сэныгъэмкIэ иза-служеннэ Iофы-шIэу, Чэчэн-Ингуш АССР-м наукэмкIэ ыкIи техникэмкIэ изаслуженнэ Iофы-шIэшхоу, орденэу «Шытхъум ита-мыгъ» зыфилорэр, медальхэу «IофшIэным ивете-ран», «IофшIэным гъэхъэгъэшIоу щышIыгъэхэм апаI» зыфилорэрэр къызыфагъэшъошэгъэ Бэгъ Мурат Сыхъатчэрые ыкIом. Ащ щыIэныгъэм чIы-плэ дахэ щызыубытыгъэ кIорэ пхъурэ ыплугъэх. ЫкIоу Бэгъ Саид — зэльашIэрэ актер, режис-сер, Урысыем изаслуженнэ артист, Адыгэ Респу-бликэм инароднэ артист.

АКЪУ-м ипресс-къулыкIуу къызэритыгъэмкIэ, Мурат Сыхъатчэрые ыкIор Мыекъопэ къэралы-гъо гуманитар-техническэ колледжым (нэужым Адыгэ къэралыгъо университетым хагъэхъажы-гъэм) ильэс 18-м ехъурэ Iоф щылагъ. Курсовой-хэмрэ дипломхэмрэ япхыгъэ отделыр ары пэцэ-ныгъэ ащ зыдызэрихъэщтыгъэр. ГеологиэмкIэ, чIыдэгъэ ыкIи газ промышленностымкIэ Мини-стерствэм ушэтынхэм ялабораторнэ IофшIагъэ-хэмкIэ и Ведомствэ научнэ совет ар хэтыгъ. ЧIыдагъэм ыплэныкъокIэ лажыгъэщтыгъэ шIэныгъэ-лэжыгъэми, хэшIыкIышхо а Iофым физилэхэми шхъэкIэфэ ин, осэшхо Мурат фашIыштыгъ. Гроз-нэм дэт нефть институтым щызэхэщэгъэ советэу шIэныгъэхэмкIэ кандидатыцIэр зыфауыщтыгъэр зыщырахъухъэщтыгъэми ар хэтыгъ. Институтым ишIэныгъэлэжыгъэм я Совет чанэу Iоф щылагъ, чIыдагъэр къычIэщыгъэнымкIэ, чIыдэгъэ ыкIи газ къычIэщыгъэныгъэу гъэунэфыгъээнхэмкIэ секцием итхъаматэу Мурат щытыгъ.

Чэчэн-Ингуш АССР-м и Грозненскэ нефть институт инаучнэ ушэтын IофшIэн ыкIи иоб-щественнэ политикэ щылакIэ гъэхъагъэу ащишIы-гъэм фэшI орденэу «Шытхъум итамыгъ», медаль-хэу «За трудовую доблесть», «За доблестный труд» зыфилорэрэр къыфагъэшъошагъэх. В. И. Ленинын къызыхъугъэр ильэси 100 зэхъум Шытхъу тхылъ, Апшъэрэ Советым и Президиум ищытхъу тхылъитIу ыкIи нэмыкIхэр къыфагъэшъошагъэх. «Чэчэн-Ингуш АССР-м наукэмрэ техникэмрэкIэ изаслуженнэ IофышIэшхо» зыфилорэ щытхъуцIэр къыфауысгъ.

— Бэгъ Мурат Iоф дэзышIэгъэ, гушIыгъу фэхъугъэ пстэуми къыхагъэщы Iэдэб зыхэлъ цIыф Iушэу, шIу зыгу иль ыкIи Iэпэлэсэныгъэшхо зыхэлъ IофышIэу зэрэщытыгъэр. Адыгэ къэралы-гъо университетым щылажыгъэхэрэ зидунай зы-хъожыгъэм илахыпхэмрэ игупсэхэмрэ афэ-тхъауысхэх. Адыгэ лъэпкъым ыкIоу Iагъоу Бэгъ Мурат Сыхъатчэрые ыкIор егъэшIэрэу тыгу ильыщт, — **къыщело АКЪУ-м ипресс-къулыкIуу къытыгъэ тхъауысхэ тхылъым.**

Юныгъом и 7-м рагъэжыгъэщт

(ИкIэух).

А чIыплэм адыгэ къуае ифес-тивалэу нэужым щылэщтыр ыкIи мэхъанэшхо зилэ хъугъэ-шIагъэ-хэм япхыгъэ нэмыкI Iофтхъа-бзэхэри щызэхэщэхэзэ ашIыщт.

Республикэм и Лышхъэ фестивалым ипрограммэ къы-дилъыгъэрэ лъэныкъохэм анаIэ тыраригъэдзагъ. Плакхъоу кIое-ихынымкIэ зищытхъу чыжыгъу Iугъэхэм ащыщ унагъохэр агъэ-шIоштыгъ, унагъом и Ильэс те-лпытагъэу нэмыкI Iофтхъабзэхэ-

ри зэхэщэщтыгъ. Ахэм анэмыкIэу кIэлэцIыкIуэхэр зыщыджэгущтхэ, зыщычэфыщтхэ чIыплэм епхы-гъэ IофшIэнхэри зэшIуахыщтыгъ, лъэпкъ IэпэщысэхэмкIэ ыкIи творчествэмкIэ мастер-классхэр зэхэщэщтыгъ. Республикэм иму-ниципальнэ образование пэпчэ зэхыгъэщэ шагу этеггэпсыхъа-гъэхэр, адыгэ къуаер изыыхы-рэм Iоф зычашIэщт чIыплэхэр хъакIэхэм рагъэлэжыгъунхэ алъэ-кIыщт. Къуаер зэрэрахырэм нэмыкIэу, ар зыщагъэфедэрэ шхыныгъохэри агъэхъазырыщтыгъ,

цIыфэу Iофтхъабзэм къе-кIопла-гъэхэри ахэм ахагъэлэщтыгъ.

Концертным республикэм ипэрыт купхэр хэлэжыгъэщтыгъ. МэфитIум хъугъэ-шIагъэхэу ре-кIокIыщтхэм онлайн шыкIэм тетэу яплъынхэ алъэкIыщт.

«Адыгэ къуае ифестиваль мэхъэнэ ин иI. Республикэм зекIюнымкIэ амалэу илэхэм нэ-луасэ зерафашIыгъэхэм дакIоу адыгэ культурэм хъакIэхэр щагъэгъозэщтыгъ, республикэм итамыгъэу хъугъэ къуаер нахь зэльарагъэшIэщт. Тихэгъэу ис

цIыфхэр адыгэ къуае нахыбэу къыкIэупчIэхэ хъугъэ ыкIи тэри къуаеу къыдэдгъэкIырэм ильэс къэс нахь хэтэгъахъо. Фестива-лыр тапэклэ нахь игъэкIотыгъэу зэрэщыгъэщтым дакIоу гъомылэ-пхъэ къабзэм къыкIэупчIэрэ цIыфхэми яшIоигъоныгъэ зэра-фэдгъэгъэкIэщтым тынаIэ тедгъэ-тыщт», — **къылуагъ Адыгеим и Лышхъэ.**

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипресс-къулыкIуу къытыгъэ къэбархэмкIэ ТХЪАРКЪОХЪО Сафийет.

«Адыгэ макъ» и хъарыныгъэ

Шалъэхэм адиштэу лофшлэнхэр лъагъэкӀуатэ

(ИкӀуэх).

Мы уахтэм лофшлэнхэм япроцент 78-р зэшлохыгъэ хьугъэ. Котельни 190-р хьазыр, фабэм икӀуапӀэхэм процент 78-рэ ахагъэкӀыгъ, псы кычӀэшӀплэхэм япроцент 81-рэ, ащ икӀуапӀэхэм япроцент 86-р агъэхъазыргъах.

Чъэпыогъу мазэм и 1-м нэс муниципальнэ образованиехэм лофшлэнхэр ащауынхэш, Ростехнадзорым ыуплӀэкӀунхэ фае. Ащ зыпари щыкӀагъэ къахымыгъэщым, унэхэм ягъэфэбэн зэрэфэхъазыргъэр къэзыушыгъатырэ тхылъхэр къарытхытх. Непэ пӀалъэхэм адиштэу лофшлэнхэр лъагъэкӀуатэ, игъом аухыным зэкӀэ ыуж ит.

Ащ нэмыкӀэу, псэупӀэ-коммунальнэ хьызмэтыр бжыхъэ-кӀымэфэ уахтэхэм афэгъэхъазыргъээнхэм кыдыхэлъытагъэу Кошхъэблэ районымкӀэ БлащӀпсынэ псэупӀэ коим иадминистрацияе зычӀэт унэм ышхъэ зэблахъугъ. Квадратнэ метр 400 фэдиз хьурэм сомэ миллиони 2-м ехъу пӀухъагъ.

ПсэупӀэ-коммунальнэ хьызмэтым игъэкӀэжыным фытегъэпсыхъгъэ шӀолъыр программэу 2023 — 2027-рэ илъэсхэм ателъытагъэм ипхырыщыни лъагъэкӀуатэ. Хьымыщ Тимур тызэрэцигъэгъозагъэмкӀэ, ащ кыдыхэлъытагъэу АдыгъкӀалэ фабэм икӀуапӀэхэр щызэблахъух. Мы уахтэм зыуж итхэр километри 7-м ехъум изэблахъун сомэ миллион 276-рэ пӀухъагъ. Лофшлэнхэр блэкӀыгъэ илъэсым ыгузэгухэм адэжъ рагъэжъагъэх, мыгъэ унэхэм ягъэфэбэн къэмысызэ аухынэу ары гухэлъэу ялэр.

— *АдыгъкӀалэ мы лъэныкъомкӀэ гүмэкӀыгъохэр зилӀхэр бэ-шӀагъэ, —* кыӀуагъ ащ. —

ЧычӀэгъымкӀэ кӀалэм псэу кыкӀахэрэр лъэшэу кыдэ-кӀуаеш, трубэхэр ащ хэлъх мэхъух. Ащ ыпкӀэ кыкӀэу мэ-ульыих, зэхэтакъох, псыр къатӀуныцы. КӀуапӀэхэр загъэпсыгъэхэм кыщыублагъэу зыпарэки зэблахъугъэхэп. Джы мы программэм ишӀуагъэкӀэ «пенополиуретан» зыфӀорэм хэшӀыкӀыгъэу, псэу кыкӀа-хэрэм иягъэ римыгъэкӀынэу, лъэхъаным диштэрэ сеть дэгъу ялэ хьуштит.

Мы программэм ишӀуагъэкӀэ блэкӀы-гъэ илъэсым Мыекъуапэ псы къабзэм икӀуапӀэу километри 7,7-рэ щызэблахъугъ, пстэумкӀи сомэ миллиони 117-рэ тефагъ. 2024-рэ илъэсым джыри кӀопӀэ километр 27-рэ агъэкӀэжынынэу ащ ипроект агъэхъазыргъ. Ащ сомэ миллион 400 фэдиз пӀухъагъ. Ахэм анэмыкӀэу псы шӀоим пае километри 3 Адыгеим икӀэлэ шхъалэ щызэблахъунэу тхылъхэр агъэхъазыргъах. Ащ сомэ миллион 60 тефэшт.

Джащ фэдэу энергием икызэтегъэнэн фытегъэпсыхъгъэ программэм кыды-хэлъытагъэу, станицэу Джаджэм котель-нэ щагъэцӀэкӀэжы. Мыгъэ джыри ащ фэдэу зы псэуалъэ мыщ щашӀын гухэлъ ял. Сомэ миллиони 6 тефэшт, илъэсым ыкӀэм нэс аухынэу ары зерагъэнэфа-гъэр.

лофыгъоу непэ къэуцухэрэми ягугъу тшыгъэ. Электроэнергием, гъэстыныпхъэ шхуантӀэм апкӀэ игъом къэзымытыхэрэр организациехэм зерахтхэр ары анахъэу тызтегушыагъэр. ПсэупӀэ-коммунальнэ хьызмэтым ипсэуалъэхэр бжыхъэ-кӀымэфэ уахтэхэм зыщафагъэхъазыргъэр лъэхъаным чыфэхэр «гъоухуако» мэхъух.

Хьымыщ Тимур кызэриуагъэмкӀэ, мы илъэсым ижъоныгъокӀэ мазэ нэс пштэмэ, гъэстыныпхъэ шхуантӀэмкӀэ чыфэхэр сомэ миллион 479-м ехъух, электроэнергием ыпкӀэу къамытыгъэр сомэ миллиони 145,4-рэ мэхъу. АР-м псэолъшынымкӀэ, транспортымкӀэ, псэупӀэ-коммунальнэ ыкӀи гъогу хьыз-мэтымкӀэ и Министерствэ иунашъокӀэ межведомственнэ комиссияе зэхашагъ. Гъэстыныпхъэ шхуантӀэм электроэнер-гием, псым, фабэм апкӀэ игъом къэу-гъоигъэ хьуныр ары ар зыфэгъэзагъэр. Ащ хэбзэхъумэкӀо кылыкӀухэм, ПсэупӀэ инспекцием, уасэхэмрэ тарифхэмрэкӀэ

Мы программэм ишӀуагъэкӀэ блэкӀы-гъэ илъэсым Мыекъуапэ псы къабзэм икӀуапӀэу километри 7,7-рэ щызэблахъугъ, пстэумкӀи сомэ миллиони 117-рэ тефагъ. 2024-рэ илъэсым джыри кӀопӀэ километр 27-рэ агъэкӀэжынынэу ащ ипроект агъэхъазыргъ. Ащ сомэ миллион 400 фэдиз пӀухъагъ.

АР-м и ГъэларышӀапӀэ, экономикэ хэ-хъоныгъэмкӀэ ыкӀи сатыумкӀэ Министер-ствэм ялыкӀохэр хагъэхъагъах.

— *ХьызмэтишӀапӀэхэр бжыхъэ-кӀымэфэ уахтэм фэгъэхъазы-рыгъэнхэмкӀэ чыфэхэм яягъэ кӀэжӀо. Ахъцэр икӀоу алӀэкӀэлъ-мэ, лофшлэнэу ищыкӀагъэр хэ-зыгъэ имыӀэу арашӀылӀэшт. ХьызмэтишӀапӀэ чыкӀухэр ары анахъыбэу гүмэкӀыгъо хафэхэрэр. Сыда пӀомэ ахэм амалэу ялэр нахъ макӀ, предприя-тие инхэм кызы-хагъэкӀын лӀпӀчӀэ-гъанэ алӀэкӀэлъ, —* кыӀуагъ Хьымыщ Тимур.

ПсэупӀэ-коммунальнэ хьызмэтым епхыгъэ лофшлэнэу республикэм щызэшӀуахырэ зэкӀэ фабэр, псы къабзэр, гъэстыныпхъэ шхуан-тӀэр, электроэнергием унэхэм икӀоу алӀэкӀэхан-хэм, чыфэхэм лӀрыфэгъу щылакӀэ ялӀным фыте-гъэпсыхъагъах. Ахэр мыгужӀонхэм пае гъэ-стыныпхъэ шхуантӀэм, псым, электроэнергием, фабэм, нэмыкӀ псэупӀэ-коммунальнэ фӀо-фа-шӀэхэм апкӀэ игъом ттыныр зэкӀэми типшъэ-рылӀ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр: лӀшъынэ Аслъан.

Тхылъхэр афагъэхъазырых

Урысые политическэ партией «Единэ Россием» и «НыбжыкӀэ Гвардие» шӀолъырыкӀэу къэралыгъом кы-хэхъажыгъэхэм афитӀупщынэу тхылъхэр егъэхъазырых.

лофтхъабзэу «Книги — Донбассу» зыфӀорэм ар кыдыхэлъытагъ, художественнэ ыкӀи кӀэлэцӀыкӀухэм апае тхылъ-хэр, краеведением фэгъэхъыгъэхэр ары анахъэу зыӀуагъагъэр.

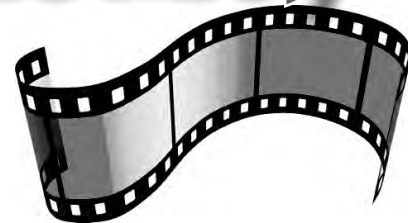
«Единэ Россием» ыкӀи «НыбжыкӀэ Гвардием» яштабхэр ары тхылъхэр зыщауыгъоихэрэр. Ахэр Мыекъуапэ иура-мэу Пролетарскэм тетых, унэм иноме-рыр 449-рэ.

— *Титхылъхэр шӀолъырыкӀэхэм за-*

нэскӀэ, псэ къапӀэкӀэжы, ахэм яавтор-хэм тхылъеджэхэр кӀэу ялэ мэхъух. ШӀоигъоныгъэ зилӀхэр зэкӀэ мы лоф-тхъабзэм кыхэлэжъэнхэ альӀэкӀышт, ятхылъхэр штабым кырахъылӀэхэмэ тигопӀэшт, — кыӀуагъ хэбзыхъухъэ ныбжыкӀэхэм я Палатэу УФ-м Фе-дерациемкӀэ и Совет щызэхашагъэм, Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет ахэтэу, Адыгеим и «НыбжыкӀэ Гвардие» ипащэу Бэрэджэ Асыет.

Шоигъоныгъэ уилэмэ, амалыр гъунэнчъ

Ильэс 16 уныбжъу фильм клэк тепхыныш, урысые ыкли дунэе фестивалхэм уакъыщыхагъэщыныр къыздэгъэхъугъуа? Хъау, шоигъоныгъэ уилэмэ.

Гупшысэхэм якъэкълуаплэхэр

— Тыдэ сыкломи, сигупшысэхэр кином фэгъэхъыгъэх. Ащ къыкырэп сценарием пае лэубытыплэ сылхыгъоу. Птхыштмэ, гупшысэ кыизхэхын зак. Сэ сишэныр — лофшлэныр есэхыжъэш, тхъапиту-щы ужым члэсэдзыжъы, мэхъанэ имылэу кыисцэхъужы. Ащ фэдэу сценарий ныкътхэу 15 фэдиз щыл.

Сценарий птхыштмэ, кылуатэрэр арэп шхъалэр, гум къиклэу, шыпкъагъэ хэлын фае. Я 2-рэ фильм сил кыдэмыкыгъу. «Последнее слово Вивьена» ыцлэр. Зытетэхым, апэ тыгу рыхыгъ, ау етланэ джэнджэхэр сыгу кыхагъэх ыкли ар кыизхэхырэ кыизгурылошъу-щтыгъэп. Етланэ къэсшлагъ — джа зыфэ-слогъэ гукыкы, гупшысэу пхырыщыгъэр кыхыщын фае, армырмэ, хъаулы. Ахъэклэ тырахырэ фильмхэр адэ

Фильмым кыраоллагъэр

— Сифильм «Мечта» зыфилорэ Дунэе кинофестивалэу Москва щыкълуагъэмрэ Нью-Джерси щызэхашгъэгъэ кинофестивалэу AFIFF зыфилорэмрэ яфинал нэсыгъагъ, фестивалэу «Киношокым» «Короткометражнэ фильм анахъ дэгъу» зыфилорэ цлэр кыишыхыгъ, кинофестивалэу ZOV «Социальнэ фильм анахъ дэгъур» кыищыфагъэшъошагъ. Джы Торонто кыишагъэлъэгъошт. Фестивалхэм агу щырихыгъэу кьало. Сигуапэ, ау сэ тлэкълу рагъэлыкыгъэу сэлъытэ. Адыгеим ащ фэдизэ щытху ащ кыи-шилэжыгъэп, бэ агу римыхыгъэу кыи-хагъэщыгъэр. Нахыбэм адесэгъаштэ, ау кинематографиюм хэзышыклэу ре-спубликэмклэ тилэр маклэ. Ары нахъ мышлэми, сьд фэдэрэ еплъыкли сэрклэ мэхъанэ ил.

Ащ ишыхъат АКЪУ-м истудентэу, республикэ гъэзетэу «Советскэ Адыгеим» илофышлэу Жаклэмыкыо Ислэам. Непэ ильэс 18 зыныбжъ клэклэм илэ-ситлуклэ узэклэлэбжэмэ, джыри я 10-рэ классым исэу, такык 23-м кьехурэ социальнэ фильм цыклоу «Цыфыр» зыфилоу тырихыгъэм фестивалыбэмэ яшлухафтын кыилэжыгъ. Джы лофшлагъэр Канадэм икълалэу Торонто щыклорэ кинофестивалэу «WideScreen Film» зыфилорэм иклэху едзыгъо ызыпллэнэрэ лахъ ихъагъ. Ащ Ислэам рагъэблэгъагъ.

Кинематографиюм ылъэныкыоклэ чыжъу клорэ мурадхэр сценарист ыкли режиссер ныбжыклэм илэх. Ахэмклэ ар «АМ-м» кыдэгъошагъ.

Егъэжъаплэр

— Зэклэми афэдэу сицыкълугъом фильмхэр сикласэщтыгъэх, сятэ сигъусэу кинотеатрэм сыклоштыгъ, сяплъыщтыгъ. Ащ дэжым сыда анахъэу кьагъэлъагъо-щтыгъэр? Кино щэнхэу, блокбастерхэу бэхэр зэплыхэрэр ары. Уцыкълу зыху-клэ, а зэклэ угу рехы, ау нахыжыкыло узыхуылэ пшлогъэшлэгъоныжхэп. Москва тышылэу мафэм Лубянкэм ичыжъэплъа-плэ кыищыткълухагъ, ятлонэрэ мафэм тыккэкълужыгъэу а чыплэ дэдэм Таран-тино щылагъэу кьэбар зэхэсхыгъ. Ащ дэжым ар сшлэщтыгъэп. Арыти, режис-серыр сшлогъэшлэгъон хъуи, Мыекълуапэ сыкыизэкълужым ифильмхэм сяплъыгъ. Сызэсагъэмэ атекыштыгъэх ахэр. Ащ фэдэу ямышыклэу фильм тепхын зэрэ-плъэкыштыр кыизгурылоштыгъэп. Ащ дэжым сызэрэхэу кьауагъэр зыдэ-шлэжыгъ: ащ фэдэ режиссер бэлахым сылуклэн слъэкыштыгъэу блэзгъэкыгъ. Арыш, кинематографиюм сшлогъэгъон зыхуыгъэр джащ дэжыр ары. А лъэхъа-ным, ильэс 14 сыныбжъу, апэрэ сценарием стхыгъагъэ. Ари фильм сшлынэу сыфэягъ, ау ыужклэ сыклэгъо-жыгъ. Вестерн Адыгеим щытезыхырэ режиссерым ар фэгъэхыгъагъ. Теджи, тышхи, тызэбгырыкыжыгъ.

Мыдырэр, фильмэу тесхыгъэ «Цы-фыр», зы чэщклэ стхыгъэ. Тхылъ щыи нейробиологиюм фэгъэхыгъэу, шлэны-гъэлэжъэу Дэвид Иглмен ытхыгъ. Ащ кыищело нервэ паклэхэр цыфым имылэхэмэ, шхъэкуцым нахъ дэгъоу лоф ышлэщтэу. Ащ сызеджэм ыкли ви-деоушэтыным сызеплтым, сценарием итхын сыгу кьэкыгъ. Клэлэ ныбжыклэу нервэ паклэхэм ащыщхэр имылэхэу кьэтэджыгъэм ар кыитегушылэ. Сьд фэдэрэ шлэныгъи ащ такык зыулэклэ кыилэклэхэщтыгъ, ау ыгу е ышхъэ кыхагъэр кыищыгъэгъон амал илагъэп. Цыф пстэумэ афэдэ хъужыным пае операции ышлынэу кыраулагъ.

Фильмыр

— «Цыфыр» зэпытхыгъэу мээитлурэ тетхыгъ. Зэхэубытагъэу мэфитф фэдиз. Такык 23-м кьехур икылахагъ. Актер нэбгыритф хэлэжыагъэр: Удыклэко Ислэам, Анастасия Некоз, Элеонора Старковар, Владислав Клевогиныр ыкли Михаил Нуреевыр. Ахэм афэшхъафэу нэмыкхэри хэтых. Хэлэжыэщтхэм якы-хэхынклэ Удыклэко Ислэам лофышхо ышлагъ, ары зыгъэнэфагъэхэр шхъадж

кыишыщтыр кьэзышыщтыр. Зэрэтет-хыгъэри профессиональнэ камерэп. Ары ыкли техникэу ар дэу зыклэхуыгъэр. Ащ кыишхэлэу фильмыр шуцлэ-фыжъэу тшыжыгъэ. Нэфынэ дэгъу зэрэщымылэм кыишхэлэу герой шхъалэм изэхашлэхэр зышымаклэм шуцлэ-фыжыр щыдгъэфед-агъ. Фестивалхэм ар бэмэ агу щы-рихыгъ, еклэлэклэ хэхыгъэу дгъэфед-агъэу кьащыхуыгъ, ау тэрклэ ар хэкли-плагъ.

Адыгеим кинематографиюм зыщэтэ-гъэушомбгъу тэлэ шхъае, ащ пае зи тшлэрэп. Ары, зэнэкыокъухэр щы-

реклохы, ау фильмыр тепхын фаеба, камерэхэр ыкли нэмыклэу ишыклагъэхэр кыишхыпхын щылэп, специалистхэри бгъотыштхэп.

Гупшысэу сэ силофшлагъэ пхырыс-щырэп цыфэу сымаджэр кьэзгъэлъэгъо-ныр арэп. Марыба непэ зэклэми гумэ-кыгъохэр тилэх, депрессием игугъу

щысхэу еплыхэрэм ашлогъэшлэгъон хъуштыр кьаугупшысы. Сэ тесхырэ авторскэ фильмыш. Сценариеу стхыгъэм-клэ кьэшлыгъо зытлущыр зыфэдэщтыр сшхъэ кыишхызэхэуцоклэ, тесхынэу езгъэжъэн слъэкышты. Ау ащ фэдэу бэрэ кыхэхырэп. Етлани о кыишхы-рэпшлэшыгъэу тепхыжышхурэп, нэмы-

Ильэс 18 зыныбжъ клэклэм илэситлуклэ узэклэлэбжэмэ, джыри я 10-рэ классым исэу, такык 23-м кьехурэ социальнэ фильм цыклоу «Цыфыр» зыфилоу тырихыгъэм фестивалыбэмэ яшлухафтын кыилэжыгъ. Джы лофшлагъэр Канадэм икълалэу Торонто щыклорэ кинофестивалэу «WideScreen Film» зыфилорэм иклэху едзыгъо ызыпллэнэрэ лахъ ихъагъ.

ашлыба. Нервэ паклэхэр уимылэхэмэ, а зэхашлэхэр зыфэдэр пшлэщтэп, ахэр умышлэхэмэ уилоф утемыплэхуылэу, лофыгъохэм укълэрамыщэу удэлэжъэн плъэкышты. Имышыкыгъэ башэмэ тагъэ-гумэкы. Ау цыфхэм нахыбэхэмклэ зэплыхыгъэхэр кьалотэжы нахъ, гупшысэу хэлъым тегушылэхэрэп. Ары зыфаслорэр.

клэу мэхъу. Чыплэм, уахътэм, хэлэ-жыэхэрэм ялхытыгъэу зэпхыокын фаеу мэхъу. Арыш, анахъ фильмэ дэу тырахыгъэу зыфалорэми осэшхо есэты, сыда плэмэ кыизгурэлэ ар зэрэкиныр. Сценарием птхыным, итхын, изэхэгъэ-уцожыным кълуачлэу пэлухъэрэр сшхъэклэ сэшлэ.

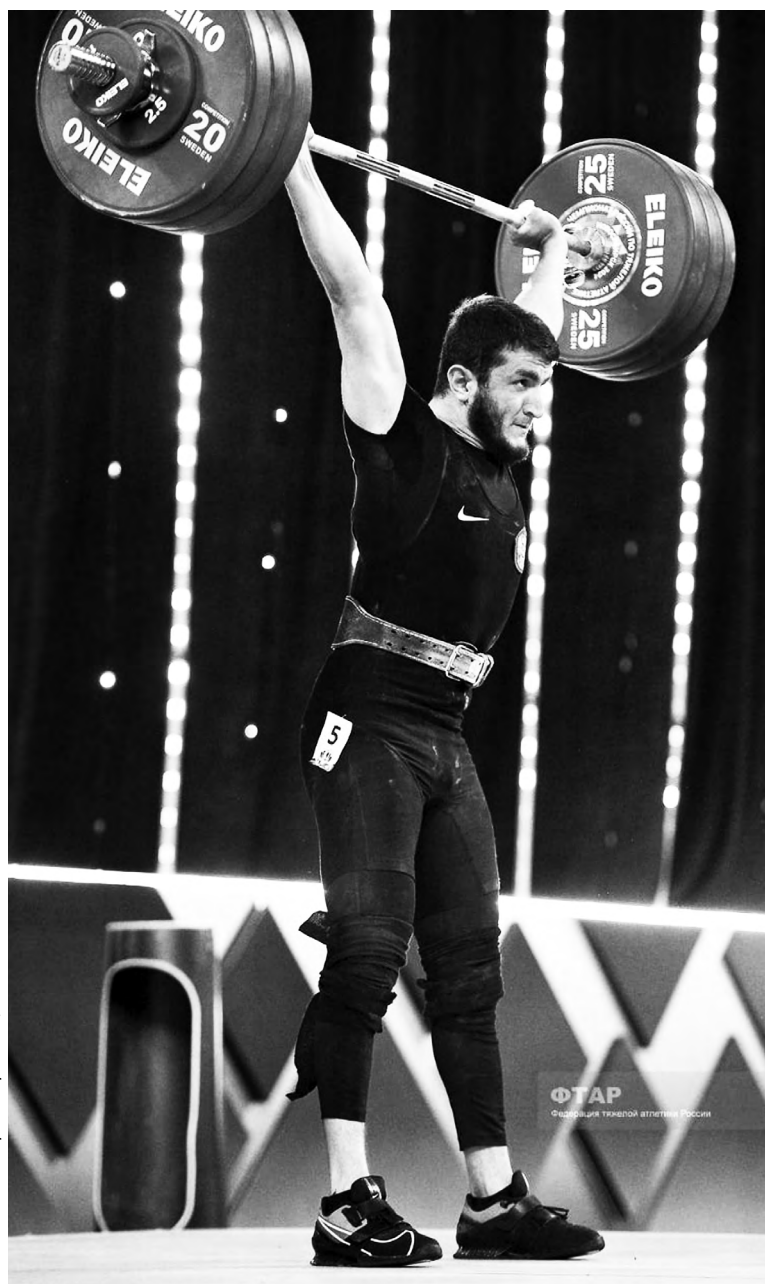
Мурадхэр

— АКЪУ-м июридикескэ факультет сыщеджэ, ау лоф рышлэщтэп. Тиунагъо исыр зэклэ юристы, сэри а лъэныкыом зестыгъ, ащ ыуж экономическэ сэнэхъа-ти зызгъэгъотынэу сыфай. Ахэр хъау-лыехэу слъытэрэп, сыда плэмэ сьд фэдэ лъэныкыокы а шлэныгъэхэр кыипфэ-федэжышты. Сырежиссер, сыжурна-лист, етлани юрист гъэсэныгъэ зэрэси-лар сирезюме пытхыгъэмэ сэрклэ дэгъу. Ау ащ даклоу кинематографиюми сыфеджэ сшлогъу. Фильм техыныр сишылэныгъэ хэзышты. Пшызэ шьолхыр культурэмклэ и Институт лут клэлэгъаджэу Гиберт еджакло сыригъэблэгъагъ. Фестивалэу «Киношокым» кыишхысатыгъэ тыныр ащ кыишхысэжыгъагъ, ары нэлуасэ тызэрэзэфэхуыгъэри. Сфэгъэхъумэ, джащ дэжэ еджакло сыклонэу сыфай. Ау ар неп, неущ слорэп. Джыри фильм клэклэ горэхэр тесхынэу сигухэлэ, ар мурад благъэр ары. Ау ильэсклэ, тлуклэ фильм икълугъэм лоф дасшлэ сшлогъу.

АНЦОКЪО Ирин.

Сурэтыр: А. Лаутеншлегер.

Батыр ыщІэ къегъэшъыпкъэжъы

Хьалъэкъо Батыр иъарыныщ

Атлетикэ онтэгумкІэ узщыгугын плэкІышт спортсмен ныбжыкІэхэр непэ зэрэтилэхэм республикэр лъэшэу рэгущо. Ахэм ащыщ спортымкІэ дунэе класс зилэ мастерэу Хьалъэкъо Батыр.

джэу Хьабый Байзэт ІофшІэ-нышхо кыздишагъ.

— **Спортым лъэныкъуабэу илэм ухахадэм, сыда атлетикэ хьылъэр кызыкІыхэпхыгъэр?**

— Спорт лъэпкъхэм зэкІэми уасэ афэсэшъы. Шъхьафит бэнэм илэси 4-рэ сыпылыгы. Адрэ кІэлэцІыкІухэм афэдэу спорт лъэпкъ зэфэшъхьафхэм сафэщэгъагъ, тиунагъокІэ зэшхэм зэкІэми ащ тыпыл. Сшынахыжъэу Долэтбый атлетикэ онтэгумкІэ спортым имастер хуынымкІэ кандидат. Ар сз сищысэтхыпІ, сиупчІэжъэгъу, лъагъоу кысыгъэлъэгъуэем сырэкІо. Штангыр къэпІэтыным уфэжъэным ыпэкІэ дэгъоу къэпчыхъан, нэмыкІ физическэ лъагъуабэ бгъэцкІэн фадэ. Ахэм сымыпшъыжъэу сапылыгы. Щылэх ны-тыхэу спортыр охтэ гъэкІодкІэ зылытэхэрэр. Сянэрэ сятэрэ зы такыкІэ кыхэсхыгъэ лъэныкъом еджэнджыгъэхэп. Сз салъэныкъокІэ зицыхъэ кыстель нымрэ тымрэ къэзгъэукІытэжыгъэхэп. Анахъэу сянэ сыфэраз, успортсменмэ, тэрэзэу ушхэн фадэ, ащкІэ сянэ кыздэшъхьахыгъэп.

— **НыбжыкІэхэм кІуачІэр зыщансыхъэрэ, ялэ-пІэсэныгъэ зыцыхагъэхорэ спорт еджапІэм сыд къепІолІыцтыр?**

— СпортсменымкІэ мэхъанэ ин иІ зыгъэсэрэ тренерым. Цыфым кыщэчэрэм елытыгъэу, ипсауныгъэ егъэпшагъэу, фэцэчышт ІофшІэн хьылъэр ыпшъэ иплъхъаныр тэрэз. Тхьамафэм тренировки 6 сэшъы, ау зэнэкъокъум зыфэзгъэхъазыры хуэм, ар 14-м нэсэгъэсы. Спорт еджапІэм илэпылэгъушхо зэхасшІэу зэнэкъокъумэ сякІуалІэ. Кысщыгугъырэ тренерхэм ягугъэхэр къэзгъэшъыпкъэжыным сыпыл.

— **Апэрэ зэнэкъокъур угу къэкІыжъа? Гъэ-**

— **Адыгэ лъэпкъым ылъапсэри ышъхъанэри кыуаджэр ары. Хэтрэ адыги ар икушъанІ: зыщанІугъ, зыщалэжыгъ. Сыда уикъуаджэрэ уиеджапІэрэ къепІолІэн плэкІыцтыр?**

— Хьатыгъужыкыуае лъэшэу сэгъэлъапІэ. Хьаткыо Ахьмэд ыцІэ зыхырэ гурыт еджапІэм игугъу къэпшымэ, еджэным сенауыгъэ физилэм игъэкІотыгъэу дэлажъэх. Сэц фэдэу спортыр зышлогъэшІэгъонхэм ятІонэрэ унэ афэхурэр спорт еджапІэр ары. Лъэшэу сыфэраз физическэ ухъазырынымкІэ

«Адыгэ лъэпкъым щытхур кыфэзыхырэ спортсменхэр бэу илэнхэм фэшІ кІэлакІэхэм спортым зыратын фадэ. НыбжыкІэхэм лъэшэу сятгъу шъон пытэхэм, наркотикхэм ащаухъанышъ, спортым яцыІэныгъэ рапхынэу».

тренерэу Хьагъур Хьалимэ атлетикэ онтэгум шүлгъэуныгъэу фысигъэшъыгъэмкІэ. ФизкультурэмкІэ кІэлэегъаджэу Хьуаджэкъо Юсыф спортым сыфищагъ. Ащ ыуж кІэлэегъа-

хъэгъэшІумэ ащыгъуазэ тышІба.

— Апэрэ зэнэкъокъур кыуаджэу Улапэ щыкІуагъ, апэрэ чыпІэр кыщисхыгъ. Ар Пшы-

Іашыныгъэ Аслъан

къэнэ Аслъан ишІэжъ фэгъэхыгъэ республикэ турнирэу щытыгъ. Спортышхом апэрэ лъэпэ мафэ хэсыдзагъ. 2017-рэ илэ-сым кыщыублагъэу шъолырым пае зэнэкъокъумэ сахэлэжъэныр езгъэжъагъ. БэмышІэу Беларусым щызэхасгъэ зэнэкъокъум Урысыем пае сыхэлэжъагъ, чыпІэ дэгъу кыщысхыгъ. Джы Чэчэн Республикэм, къалэу Грознэм, щыкІошт зэнэкъокъум сыхэлэжъэшт. Урысыем изэнэкъокъухэр, турнир инхэр дзюдомкІэ, самбэмкІэ, атлетикэ онтэгумкІэ нахыбэ хуынхэу сыфай. Лъэшэу гухэкі политикэмрэ спортымрэ зэпхыгъэ зэрэхуыгъэр, ІэкІыб хэгъэ-гум изэнэкъокъухэм тахэлэжъэн зэрэтымылэкІырэр.

— **Батыр цІэрыІо пэпчэ тренерхэм агъэсагъ. СпортымкІэ уигъэхъагъэхэм язэфэхьысыжъ сыд фэда?**

— Спортсменэу зышъхъэ зылытэжырэ итеклоньгъэхэр зэфэхьысыжъ ышІырэп ыкІырыкыэрэп, ар узэллэкІыжырэ фэд. Сэ ыпэкІэ сыплъэмэ нахъ сшІоигъу, сапэкІэ теклоньгъэу кыкІыштхэм нахъ сягупшысэшт. Хэгъэгум гъэхъэгъэ инхэр щызышІыгъэхэмрэ ахэр зыгъасэхэрэмрэ сакъэу салъэллэ. Сыбыр сыздэшІэгъэ

зэнэкъокъум я 2-рэ ыкІы я 3-рэ чыпІлэхэр кыщыдэсхыгъ. Лъэшэу сыфэраз Кошхъаблэ щыщ тренерэу Хьышт Хьазрэт, ишлогъэшхо кысэкІыгъ. Бзэсэжъ Аслъан кызэрэздеІэрэм пае сыфэраз. КъэпІонэу хуэмэ, скІуачІэ, сикъарыу, сикъулайныгъэ штангым илэтын хэсэлъхэ, атлетикэ онтэгум сишэн епсыхъэ.

— **Спортыр шІу зэрэплъэгъурэм фэдэу, ар зикІэсэ бзылфыгъэм уинасын епхыцта?**

— Зипсауныгъэ пыл бзылфыгъэм щыІэныгъэ гъогу кыдэпкІуштмэ, зымыуасэ щыІэп. Ащ фэдэ цыфым игъашІэ зэкІэлъыкІокІэ тэрэзым ишапхъэ итышт, унагъо ышІэшт.

— **Адыгем икІэлэ ныбжыкІэхэм сыда къепІолІэн плэкІыцтыр?**

— Адыгэ лъэпкъым щытхур кыфэзыхырэ спортсменхэр бэу илэнхэм фэшІ кІэлакІэхэм спортым зыратын фадэ. НыбжыкІэхэм лъэшэу сятгъу шъон пытэхэм, наркотикхэм ащаухъанышъ, спортым яцыІэныгъэ рапхынэу. Спортым уепІу, псауныгъэр епсыхъэ, кІуачІэр егъэпытэ.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

Зэкъошныгъэр агъэшытэ

Адыгеим къэзыгъэзэжыгъэ тилъэпкъэ-гъухэм ямэфкI ипэгъокIэу зэкIэлъыкIоу спорт зэнэкъокъухэр зэхашэгъагъэх. Сири-ем, Тыркуем, Югославием ыкIи Иордани-ем къарыкIыжыгъэ тилъэпкъэгъухэм якомандэхэм футболымкIэ IэпIэсэныгъэу яIэр къагъэлъэгъуагъ.

ХэбзэшIу зерафэхуэгъэу, Iофтхьабзэм кIэшакIо фэхуэгъэх къэзыгъэзэжыкIэхэрэр шыIэныгъэм хэгъэ-гъозэжыгъэнхэмкIэ Гупчэр, АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм ады-рялэ зэхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет, АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет.

МэфкI ешIэгъухэр къызэлIуихыгъ къэзыгъэзэжы-гъэхэр шыIэныгъэм хэгъэгъозэжыгъэнхэмкIэ Гупчэм ипашэу ГъукIэлI Асхьад. Ащ шIуфэс гушыIэхэмкIэ къызэхэхьагъэхэм зафигъэзагъ: «Мыгъэ илъэс 26-рэ хуэгъэ хэку къэгъэзэжыныр зызэшIотхырэр, Ады-геимкIэ ащ мэхъанэшхо иI. Лъытэныгъэ азыфагу

илъэу Адыгеим зэрэщы-зэдэпсэуштхэм, гъэхьагъэ-хэр ашIыхэзэ мамырэу зэрэлэжэштхэм тыпылъ. Зэнэкъокъоу непэ зэхэтца-гъэм щытеклорэм емыллы-тыгъэу, зэкъошныгъэ-блэ-гъэныгъэр ыгъэпытэнэу тыщэгугъы».

Иорданием къыкIыжыгъэ командэм хэт Энэс Батыр къызэриIотагъэмкIэ, илъэс пчъагъэ хуэгъэу футбол командэ зэхашагъэу мэджэ-гух. Сэнэхьат зэфэшхьафэу ялэм емыллытыгъэу, футболым зэрипхыгъэх. Мыгъэ нахь дэгъоу ащ зы-фагъэхьазырыгъ, текIоныгъэм шыгугъыхэу зэнэкъокъум къекIоллагъэх.

Косовэ къыкIыжыгъэхэм якомандэ хэтэу Хьасани Мухьамэд мыщ фэдэ зэхэхьэм зэкъошныгъэм зэрэ-фищэхэрэм игугъу къышыгъ. Нахьыжхэм арагъэлъэ-гъурэ гъогум ныбжьыкIэхэр зэрэрыкIощтхэм ицыхьэ зэрэтелъыр къылуагъ.

Зэнэкъокъум командитф хэлэжыагъ. Спорт Iэ-пэлэсэныгъэу ахэлъыр купмэ къагъэлъэгъуагъ. IэкIыбым къыкIыжыгъэ тилъэпкъэгъухэу «Сирия-2» зыфилорэ командэм а 1-рэ чIыплэр, «Мэфэхьаблэм — я 2-р, «Сирия-1-м я 3-р, «Иорданием» я 4-рэ чIыплэр, «Тыркуем» я 5-рэ чIыплэр аубытыгъ. Ко-мандэхэм шIухьафтынхэр аратыгъэх. Зэкъошныгъэ-фэбэныгъэ зэфырялэу Iофтхьабзэр аухыгъ.

ЛЪЭПШЫКЪО ФАТИМ.

Сурэтыр авторым ий.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ и УКАЗ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъушIэхэм зычIэсыштхэ унэ къащэфыным пае зэтыгъо ахьщэ Iэпылэгъу зэралэклагъэхьащтым ехьылIэгъэ Положением зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Федеральнэ законэу N 79-р зытетэу «Урысые Федерацием икъэралыгъо граждан къулыкъу ехьылIагъ» зыфилоу 2004-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м къыдэкIыгъэм ия 53-рэ статья, Адыгэ Республикэм и Законэу N 352-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граж-дан къулыкъу ехьылIагъ» зыфилоу 2005-рэ илъэсым шышхъэлум и 4-м къы-дэкIыгъэм атегъэпсыхьагъэу **унашъо сэшIы:**

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъушIэхэм зычIэсыштхэ унэ къащэфыным пае зэтыгъо ахьщэ Iэпылэгъу зэралэклагъэхьащтым ехьылIэгъэ Положениеу Адыгэ Республикэм и Президент и Указэу N 129-р зытетэу 2009-рэ илъэсым шэкIогъум и 11-м къыдэкIыгъэмкIэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэу-гъо-ягъэхэр, 2009, N 11; 2010, N 8; 2020, N 9, 11; 2003, N 4) мыщ фэдэ зэхьо-кIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу:

1) а I-рэ разделым:
а) я 3-рэ пунктым мыщ фэдэ гу-щылэхэр хэгъэхьогъэнхэу: «федеральнэ мылькIу хэхьэрэ унэ къэзымыщэфыгъэ-хэр, зэтыгъо ахьщэ Iэпылэгъу къалызы-мыхыгъэхэр, УФ-м и Пенсионнэ фонд, УФ-м социальнэ страхованиемкIэ и Фонд, шIокI зимылэ медицинэ страхо-ваниемкIэ Фондым, ахэм ячIыплэ къу-лыкъуэхэм къафэлорышIэрэ учреждение-хэм ащылажыэхэрэм аратырэ ащ фэдэ ахьщэ Iэпылэгъур къалызымыхыгъэхэр»;
б) я 4-рэ пунктым иа 1-рэ подпункт мыщ тетэу тхыгъэнхэу:

«1) IэнэтIэ анахь лъагъэхэм ахэхьэхэрэ «Iэшхьэтет» ыкIи ахэм «яIэпылэгъухэр (упчIэжыгъухэр)» зыфэллошт IэнатIэхэр залыгъхэр илъэси 3-м нахь мэкIэнэу щытэп»;

в) я 5-рэ пунктым хэт гущылэхэу «мыщ къыхимыубытэхэрэр» зыфилохэрэм ауж гущылэхэу «я 3-рэ пунктым хэхьэрэ я 2-рэ, я 3-рэ, я 6 — 16-рэ пунктхэр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэу;

г) я 6-рэ пунктым мыщ тетэу тхыгъэ-нэу:

«6. Зэтыгъо ахьщэ Iэпылэгъур къу-лыкъушIэм Iэклагъэхьаным пае унагъом щыщIэ алытэхэрэр ежъ унэм дисэу дэпсэухэрэ ишхьэгъус, зэдыряе кIэ-лэцIыкIухэр (зыныбжъ икъугъэхэри зэрахэтхэу), янэ-ятэхэр. НэмыкI Iахьыл-хэу ыкIи Iоф зышIэн зымылэахьэрэ Iыгъынхэу ежъ-ежыярэу иунэ ригъэ-тысхьагъэхэу зэдыряеу щыт хьызмэтыр зезыхьэхэрэр.»;

д) я 7-рэ пунктым хэт гущылэхэу

«зэтыгъо ахьщэ Iэпылэгъур къаратын зыхьукIэ къыдалытэ» зыфилохэрэм ачIыплэкIэ гущылэхэу «ахьщэ Iэпылэгъу ратынэу фитыныгъэ иIэмэ агъэунэфын зыхьукIэ къыдалытэхэрэр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэу;

е) я 8-рэ пунктым мыщ тетэу тхыгъэ-нэу:

«8. ЯклэлэцIыкIухэу алытэхэрэр :
1) кIэлэцIыкIухэу илъэс 18-м шIомы-кIыгъэхэр;

2) илъэс 18-м шIокIыгъэхэу, ау аныбжъ илъэс 18 мыхьузэ сэкъатныгъэ зилэ хуэгъэхэр;

3) илъэс 23-м шIомыкIыгъэхэу очнэ шыкIэм тетэу еджэхэрэр;

ж) мыщ фэдэ къэлукIэ зилэ я 8.1-рэ пунктыкIэр хэгъэхьогъэнхэу:

«8.1. Мы разделым ия 8-рэ пункт иа 1 — 3-рэ подпунктхэм зигугъу къашIырэ ныбжьым нэсыгъэхэу, ау къулыкъушIэм иунэ дисхэм»;

з) я 9-рэ пунктым хэт гущылэхэу «хэбзэгъэуцугъэу щылэм къыдиллы-тэхэрэм атетэу» зыфилохэрэм ачIыплэкIэ гущылэхэу «къыкIэлъыкIорэ зэхьо-кIыныгъэхэр» зыфилохэрэр тхыгъэнхэу;

и) я 10-рэ пунктым мыщ тетэу тхы-гъэнхэу:

«10. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо къулыкъу ипашэу иунашъоу зэтыгъо ахь-щэ Iэпылэгъур алэклэгъэхьэгъэныр къы-дэзылытэхэрэр правовой акт шьуашэ илэу зэхашэгъуцо. Ащ ратхэх:

1) граждан къулыкъушIэхэм альэклиацI, ацIэ, ятацIэ;

2) къызыхьугъэ мафэр, мазэр, илъэ-сыр, чIыплэр (хэгъэгур, республикэр, краир, хэкур, псэуплэр);

3) IэнатIэу ыгъэцакIэрэр (купэу зы-хэхьэрэр);

4) къэралыгъо граждан къулыкъум илъэс пчъагъэу зэрэщылэжыагъэр;

5) Адыгэ Республикэм къэралыгъо граждан къулыкъур зэрэщигъэцэкIэгъэ пIальэр;

6) къэралыгъо граждан къулыкъумкIэ анахь IэнэтIэ лъагъэхэм ахалытэрэ «Iэшхьэтет» ыкIи ахэм яIэпылэгъу (упчIэжыгъэу)» зыфэллошт IэнатIэхэр илъэс пчъагъэу зэригъэцэкIагъэхэр;

7) зэтыгъо ахьщэ Iэпылэгъур зыфэ-дизыштыр къырадзэным пае квадрат метрэ пчъагъэу ищыкIэгъэщтыр гъэунэ-фыгъэным пае мы Положением иа 1-рэ раздел ия 7-рэ ыкIи ия 8-рэ пунктхэм къыдалытэхэрэ къэбархэр алэклэгъэхьэ-гъэнхэр;

8) зыгорэкIэ къэралыгъо граждан къулыкъушIэм Адыгэ Республикэм инэ-

мыкI къэралыгъо къулыкъу зызыгъэзэжы-кIэ, мы Положением ия 2-рэ раздел ия 20-рэ пункт къыдиллытэхэрэр ритхэнхэ фае;

9) ахьщэ Iэпылэгъур къыратыным фэгъэхьыгъэ унашъор заштэрэ мафэм ар тефэн фае.»;

к) мыщ фэдэ къэлукIэ зилэ я 12-рэ пунктыкIэр хэгъэхьогъэнхэу:

«12. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо къулыкъу ипашэу граждан къулыкъушIэм иструктурнэ подразделение къегъэнафэ мы Положением къыдиллытэхэрэм тэрэзэу къапкъырыкIынхэм пае.»;

2) я II-рэ разделым:

а) я 2-рэ пунктым:

— я 3-рэ подпунктым мыщ фэдэ гущылэхэр хэгъэхьогъэнхэу: «ыпэкIэ къырихьылIэгъэ тхылъхэм афэхьугъэ зэхьокIыныгъэхэм къапкъырыкIыхэзэ»;

— мыщ фэдэ къэлукIэ зилэ я 5-рэ подпунктыр хэгъэхьогъэнхэу:

«5) мы разделым ия 15-рэ пункт къыпкъырыкIызэ шапхэхэу щылэхэр укьуагъэ хуэгъэхэмэ зэрегъашIэ»;

б) я 7-рэ пунктым хэт гущылэхэу «пIальэр лъагъэклотэн альэклиацI» зы-филохэрэм ауж гущылэхэу «комиссием ышIыгъэ унашъом тетэу» зыфилохэрэр тхыгъэнхэу;

в) я 15-рэ пунктым мыщ тетэу тхы-гъэнхэу:

«15. Мы разделым ия 3-рэ пункт диштэу къулыкъушIэм къырихьылIэн фээгъэ документхэм арытын фэагъэхэм зэхьокIыныгъэхэр афэхьугъэхэ зыхьукIэ, ауж иуж мэфэ 15-м нахьыбэ тыримы-гъашIэу комиссиер тхыгъэу ащ щегъэ-гъуазэ ыкIи ыгъэклэжыгъэ документхэр Iэклэгъэхэх»;

г) мыщ фэдэ къэлукIэ зилэ я 15.1-рэ пунктыкIэр хэгъэхьогъэнхэу:

«15.1. Мы разделым ия 6-рэ пункт къылорэ пIальэхэм къаклоцI комиссиер документхэм ахэллэ ахьщэ Iэпылэгъур къыратынымкIэ фитыныгъэ зэриIэр къа-гъэшIыпкъэжыныным пае.»;

д) я 21-рэ пунктым:

— я 7-рэ подпунктым хэт апэрэ гу-щылэхэу хэгъэхьогъэнхэу: «гъэтэрэзын-хэм апкъ къыкIэу ахьщэ Iэпылэгъур къыратыным ифитыныгъэ имылэжэ зыхьукIэ.»;

— мыщ фэдэ къэлукIэ зилэ я 8-рэ пунктыр хэгъэхьогъэнхэу:

«8) Урысые Федерацием и Президент зэригъэнафэгъэм тетэу федеральнэ мылькIу хэхьэрэ унэ къыщэфын зы-хьукIэ»;

е) мыщ фэдэ къэлукIэ зилэ я 21.1-рэ пунктыкIэр хэгъэхьогъэнхэу:

«21.1. Мы разделым ия 21-рэ пункт ия 3-рэ подпункт къызэриIорэм тетэу граждан къулыкъушIэр учетым къыхат-хьыкIыжы ахьщэр исчет къызыхьэрэ нэужым.»;

ж) я 22 — 23-рэ пунктхэр мыщ тетэу тхыгъэнхэу:

«22. Мы разделым ия 15-рэ ыкIи ия 21-рэ пунктхэм къызэралорэм тетэу зэхьокIыныгъэхэу документым фэхьугъэ-хэм атетэу комиссием Адыгэ Респу-бликэм икъэралыгъо къулыкъу ипашэ Iэклэгъахьэ а зэхьокIыныгъэхэм яхьылIэгъэ правовой актым ипроект, ау IофшIэгъу мэфэ 7-м нахьыбэ тыригъашIэ хьуштэп.

23. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо къулыкъу иправовой акт икопие IофшIэгъу мэфэ 7-м шIомыкIэу Адыгэ Респу-бликэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхьо-ныгъэмрэкIэ и Министерствэ Iэклэгъа-хьэ.»;

3) я IV-рэ разделым:

а) я 2-рэ пунктым мыщ фэдэ гу-щылэхэр хэгъэхьогъэнхэу: «Адыгэ Рес-публикэм икъэралыгъо къулыкъу ипра-вовой акт икопие гъусэ ащ фашIыжы»;

б) я 4-рэ пунктым мыщ тетэу тхыгъэ-нэу:

«4. Адыгэ Республикэм финансхэмкIэ и Министерствэ лъэлIу тхылъым диштэу «своднэ росписькIэ» заджэхэрэм зэхьо-кIыныгъэхэр ретхэх. АщкIэ къызыпкъы-рыкIырэр мы Министерствэм иунашъоу N 140-р зытетэу «Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ироспись зэрэзэ-хагъэуцорэ ШыкIэр ухэсыгъэным ехьылIагъ» зыфилоу 2020-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 26-м къыдэкIыгъэр ары»;

4) гуадзэу 1-р мыщ игуадзэу диштэу шыгъэнхэу.

2. Мы Указым иа 1-рэ пункт иа 1-рэ подпункт иабзацэу «б»-м къыдиллытэрэ шапхэхэр афэгъэхьыгъэ Адыгэ Респу-бликэм икъэралыгъо граждан къулыкъу-шIэхэу мы Указым кIуачIэ илэ зыхьугъэм иуж субсидие къаратыным пае учетым хагъэуцагъэхэм.

3. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм къыщыублагъэу мы Указым кIуачIэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу КЪУМПИЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, бэдзэогъум и 22-рэ, 2024-рэ илъэс N 86

Теклоньгъэр къыдихыгъ

УзыІэпищэу Мыекъуапэ щэкӀо

A large black and white photograph of a person swimming in the ocean, with a small inset photo of a smiling couple in the bottom left corner.

Нэклибгьор зыгьэхьазырыгьэр БЗЭШУ Асхьад.

ПшъэдэкIыжъ
зыхьырэ
секретарыр
КакIэмыкъо А. З.